

Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome

Doma laukums 8A, Rīga, LV-1939, Latvija, tālr. +371 67221848, e-pasts neplpadome@neplpadome.lv, www.neplpadome.lv

Rīgā, 2022. gada 22. jūnijā

LĒMUMS Nr. 270/1-2 (18012000000822-2)

Par administratīvā soda uzlikšanu administratīvā pārkāpuma lietā Nr. 18012000000822

Izskatot 2022.gada 17.februārī uzsāktu administratīvā pārkāpuma lietu Nr.18012000000822 par Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma (turpmāk – EPLL) 80.panta pirmajā daļā paredzētā administratīvā pārkāpuma izdarīšanu elektroniskā plašsaziņas līdzekļa VSIA “Latvijas Televīzija” (reģ. Nr. 40003080597) darbībā, Padome šādā sastāvā – Padomes priekšsēdētājs Ivars Āboliņš, Padomes priekšsēdētāja vietniece Ieva Kalderauska, Padomes locekle Ilva Milzarāja, Padomes loceklis Andis Plakans –

k o n s t a t ē :

[1] Padomes Monitoringa departaments ir veicis elektroniskā plašsaziņas līdzekļa VSIA “Latvijas Televīzija” (turpmāk arī – LTV) programmas LTV1 pārbaudi par 2022.gada 20.janvārī demonstrēto raidījumu “Panorāma” un tā atbilstību nozari regulējošo normatīvo aktu, tajā skaitā Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma (turpmāk arī – EPLL), prasībām.

[2] Padomes locekļi ir iepazinušies ar Padomes Monitoringa departamenta 2022.gada 16.februāra pārbaudes ziņojumu Nr. P/2022/6-6/14, kurā tika konstatēts, ka 2022.gada 20.janvārī laika posmā no 20.08.27 līdz 20.12.25 raidījumā “Panorāma” tiek demonstrēts sižets no pieminētā atklāšanas Gunāram Astram. Sižetā iekļautas epizodes no Valsts prezidenta Egila Levita un Tieslietu ministra Jāņa Bordāna uzrunām pieminētā atklāšanas pasākumā.

[2.1] Pirms sižeta raidījuma “Panorāma” vadītāja pauž informāciju: “*Rīgā Baumaņa skvērā šodien atklāts pieminēklis latviešu brīvības cīnītājam un Padomju disidentam Gunāram Astram. Pasākumā piedalījās vairākas amatpersonas un nolika ziedus pie pieminētā, godinot Astras piemiņu. Pasākuma norisi mēģināja traucēt vakcinācijas pretinieki, kuri izsvilpa amatpersonas. Notikumam līdzī sekoja Ilja Kozins.*”

[2.2] Valsts prezidenta un Tieslietu ministra uzrunu laikā (plkst. 20.08.56 līdz 20.10.01)

dzirdams, ka cilvēki fonā cilvēki svilpj un traucē.

[2.3] Plkst. 20.10.03 žurnālists norāda: *“Pēc politiķu uzstāšanās trokšņi mazinājās [..].”*

[2.4] No plkst. 20.10.18 līdz 20.10.29 tiek demonstrēts video, kurā dzirdama un epizodiski arī redzama dziedātājas Ievas Akurāteres uzstāšanās, vienlaikus tiek demonstrēti video kadri ar cilvēkiem, kuri svilpj, un šī svilpšana dzirdama arī dziesmas laikā.

[2.5] Plkst. 20.12.21 sižets beidzas.

[3] 2022.gada 21.janvārī žurnālists Ilja Kozins sociālo mediju platformā “Twitter” publicējis šādu ziņu: *“Par manu vakardienas sižetu "Panorāmā". Aizrāvos ar sižeta māksliniecisko noformējumu. Tā bija kļūda montēt svilpēju bildi ar I. Akurāteres dziesmu. Kaut arī man nebija tāda nodoma, es tomēr esmu sagrozījis realitāti, kas ir pret manas profesijas standartiem. Lūdzu, atvainojiet!”*¹

[4] 2022.gada 2.februārī Padome ir saņēmusi /personas A./ (turpmāk arī – Iesniedzēja) iesniegumu (adresēts arī VSIA “Latvijas Televīzija”), kurā norādīts uz vairākām neprecizitātēm minētajā raidījuma “Panorāma” sižetā. Iesniedzēja norāda: *“Ziņu sižetā, kad cilvēki ārpus iežogojuma svilpj un protestē Valsts prezidenta un Tieslietu ministra uzrunas laikā, protestētāji, kuri atrodas ārpus nožogojuma, tika nodēvēti par vakcinācijas pretiniekiem, lai gan šajā gadījumā informācijas par šo personu vakcinācijas statusu nebija. Atrašanās ārpus nožogojuma pati par sevi nenozīmē, ka cilvēki ir vakcinācijas pretinieki. Tāpat nevar nekādā veidā apgalvot, ka visi šie cilvēki būtu saistīti ar ārvalstu dienestiem, kas rētu būt naidīgi Latvijas valstij.”*

[5] 2022.gada 15.februārī Padome ir saņēmusi Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes vēstuli, kurai pievienota arī VSIA “Latvijas Televīzija” 2022.gada 8.februāra atbildes vēstule /personai A./. VSIA “Latvijas Televīzija” vēstulē norādīts turpmāk minētais: *“LTV informē, ka jau 2022. gada 21. janvārī gan raidījumā “Panorāma”, gan raidījumā “Dienas ziņas”, gan arī LTV Ziņu dienesta sociālo tīklu kontos par notikušo tika izplatīta atvainošāns sabiedrībai, izplatot šādu paziņojumu: “Sižeta montāža varēja radīt priekšstatu, ka svilpieni izskanēja arī Ievas Akurāteres izpildītās dziesmas laikā, lai gan pieminēklā atklāšanas pasākumā tā nenotika. Atvainojamies par neatbilstīgu montāžu.” Tāpat notikušais atgadījums 2022.gada 2.februārī tika izskatīts LTV Ētikas komisijas sēdē, kura konstatēja, ka LTV darbinieka, kurš veica sižeta montāžu, rīcībā ir konstatējams LTV Rīcības un ētikas kodeksa 4.1.1.punkta, kas nosaka, ka žurnālistu pienākums ir faktus izklāstīt skaidri un objektīvi bez falsifikācijas un auditorijas maldināšanas, pārkāpums. Līdz ar to LTV Ētikas komisija ierosināja LTV valdei pieņemt lēmumu*

¹ Pieejams: https://twitter.com/ilya_kozin/status/1484455580718800901?ext=HHwWioC52Yqf7JkpAAAA [aplūkots 17.02.2022.]

par disciplinārlietas ierosināšanu pret atbildīgo LTV darbinieku.”

[6] 2022.gada 2.februārī Padome nosūtīja VSIA “Latvijas Televīzija” vēstuli Nr. 14/6–7, ar kuru informēja, ka 2022.gada 17.februārī Padome ir pieņēmusi lēmumu Nr. 78/1-2 (18012000000822-1) par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu administratīvā pārkāpuma lietā Nr. 18012000000822 par iespējamo Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 80. panta otrajā daļā paredzētā administratīvā pārkāpuma izdarīšanu. Šajā vēstulē Padome arī norādīja, ka ar šo lēmumu var iepazīties izmantojot Administratīvo pārkāpumu procesa atbalsta sistēmu (APAS), un aicināja līdz 2022. gada 8. martam sniegt paskaidrojumus minētajā administratīvā pārkāpuma lietā.

Ievērojot konstatēto, Padome

secina:

[7] Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma (turpmāk arī – EPLL) 24.panta pirmā daļa nosaka: *“Elektroniskie plašsaziņas līdzekļi ir brīvi un neatkarīgi programmu un raidījumu veidošanā un izplatīšanā, kā arī savā redakcionālajā darbībā, ciktāl tos ierobežo Latvijas Republikas Satversme, šis likums un citi likumi, valsts tehniskie standarti un Latvijai saistoši līgumi.”* Saskaņā ar minēto tiesību normu Padomei nav tiesību iejaukties elektroniskā plašsaziņas līdzekļa redakcionālajā darbībā, programmu un raidījumu veidošanā, kamēr vien elektroniskais plašsaziņas līdzeklis darbojas likuma ietvaros.

[8] EPLL 24.panta ceturtā daļa noteic: *“Elektroniskie plašsaziņas līdzekļi nodrošina, lai fakti un notikumi raidījumos tiktu atspoguļoti godīgi, objektīvi, ar pienācīgu precizitāti un neitralitāti, veicinot viedokļu apmaiņu, un atbilstu vispārpieņemtajiem žurnālistikas un ētikas principiem. Komentārus un viedokļus atdala no ziņām un nosauc viedokļa vai komentāra autoru. Informatīvi dokumentālajos un ziņu raidījumos fakti tiek atspoguļoti tā, lai apzināti nemaldinātu auditoriju.”*

[9] Ievērojot minētajās tiesību normās noteikto, secināms, ka elektroniskajam plašsaziņas līdzeklim, paužot informāciju un atspoguļojot notikumus, jāievēro pienācīgas precizitātes, neitralitātes un objektivitātes princips, īpaši ziņu raidījumu ietvaros. Ar terminu “precizitāte” iepriekš minētās likuma normas ietvaros tiek saprasts, ka jo īpaši strīdīgos jautājumos ir jāņem vērā svarīgākie atšķirīgie viedokļi un fakti – ir nepieciešams noskaidrot precīzus lietas apstākļus. Savukārt ar terminu “pienācīgs” iepriekš minētās likuma normas ietvaros tiek saprasta atbilstība un piemērotība konkrētā raidījuma priekšmetam un būtībai. Tādējādi tiek īstenotas sabiedrības tiesības saņemt ne tikai patiesu, bet arī precīzu un nesagrozītu, nepilnīgu informāciju.

[10] EPLL 24.panta ceturtās daļas mērķis ir nodrošināt, lai sabiedrība caur elektronisko

plašsaziņas līdzekļu programmās izvietotajiem raidījumiem saņemtu informāciju, kura tiktu atspoguļota tā, lai fakti un notikumi būtu atspoguļoti godīgi, objektīvi, ar pienācīgu precizitāti un neitralitāti, veicinot viedokļu apmaiņu, un atbilstu vispārpieņemtajiem žurnālistikas un ētikas principiem. Proti, minētā tiesību norma uzliek elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem ierobežojumu un aizliegumu izplatīt raidījumus, kuros informācija tiktu atspoguļota pretēji EPLL 24.panta ceturtajā daļā noteiktajam. Ir aizliegts izplatīt raidījumus, kuros, piemēram, fakti un notikumi atspoguļoti sagrozīti, neatbilstoši patiesībai vai vispārpieņemtajiem žurnālistikas un ētikas principiem.

Attiecībā uz Iesniedzējas norādīto, ka ne visas personas ārpus pasākuma nožogojuma ir vakcīnu pretinieki, Padome uzsver, ka sižeta video fragmentos ir redzams, ka pasākuma norisi traucē arī personas, kuras vairākkārtīgi publiski paudušas nostāju, ka vakcīnas nav nepieciešamas un to izmantošanai var būt negatīvas sekas, tādējādi raidījuma “Panorāma” vadītājas teiktais, ka *“pasākuma norisi mēģināja traucēt vakcinācijas pretinieki, kuri izsvilpa amatpersonas,”* nav uzskatāma par nepatiesu vai neprecīzu informāciju. Tomēr Padome uzsver, ka ir būtiski vērtēt sižetu kopumā, tajā skaitā sižetā pausto informāciju, kā arī veidu, kādā tā tiek auditorijai demonstrēta. Konkrētajā gadījumā VSIA “Latvijas televīzija” nenodrošināja, ka ziņu raidījumā “Panorāma” notikumi tiktu atspoguļoti ar pienācīgu precizitāti, jo sižetā ar montāžas palīdzību auditorijai tika radīts maldīgs iespaids, ka personas, kuras svilpa un traucēja pasākuma norisi, to darīja ne vien valsts amatpersonu uzrunu laikā, bet arī I.Akurāteres muzikālā priekšnesuma laikā, tādējādi sagrozot realitāti un nepamatoti radot iespaidu, ka pasākuma traucēšana turpinājās visa pasākuma garumā.

2022.gada 15.februārī Padome ir saņēmusi arī Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes (turpmāk arī – SEPLP) vēstuli Nr. 30/3-2, kurā SEPLP lūdz Padomi kā elektronisko plašsaziņas līdzekļu nozares regulatoru izvērtēt 2022.gada 20.janvāra raidījuma “Panorāma” atbilstību Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma prasībām, kā arī sniegt Iesniedzējai atbildi pēc būtības, vēstulei pievienota VSIA “Latvijas Televīzija” 2022.gada 8.februāra atbildes vēstule Iesniedzējai. Savukārt VSIA “Latvijas Televīzija” savā vēstulē Iesniedzējai norāda: *“Sižeta montāža varēja radīt priekšstatu, ka svilpieni izskanēja arī Ievas Akurāteres izpildītās dziesmas laikā, lai gan pieminētā atklāšanas pasākumā tā nenotika. Atvainojamies par neatbilstīgu montāžu.”* Ievērojot minēto, secināms, ka ziņu raidījumā iekļautais sižeta varēja radīt maldīgu priekšstatu par pasākuma norisi. Tādējādi nav ticis ievērots EPLL paredzētais programmu veidošanas noteikums – atspoguļot notikumus, ievērojot pienācīgu precizitāti.

[11] Nepastāv saprātīgas šaubas, ka, laikmetā, kurā viltus ziņas var iespaidot vismaz daļas sabiedrības viedokli par konkrētām personām, notikumiem un procesiem valstī, ir nepieciešams nodrošināt, ka elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmās izvietoto raidījumu ietvaros ziņas

tiek atspoguļotas ar pietiekamu augstu precizitāti – tā, lai nemaldinātu sabiedrību. Ikvienu elektroniskā plašsaziņas līdzekļa, īpaši sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu, pienākums ir izplatīt informāciju, kura ir faktos balstīta un pienācīgi precīza, nevis sagrozīta un maldinoša.

[12] EPLL 80.panta pirmā daļa noteic: *“Par šajā likumā noteikto aizliegumu un ierobežojumu pārkāpšanu vai pienākumu neievērošanu attiecībā uz elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmu veidošanu vai pakalpojumu sniegšanu pēc pieprasījuma piemēro brīdinājumu vai naudas sodu fiziskajai personai no desmit līdz simt naudas soda vienībām, bet juridiskajai personai — no simt līdz divtūkstoš naudas soda vienībām.”*

[13] AAL 19.panta pirmā daļa nosaka, ka *“sodu par administratīvo pārkāpumu piemēro ietvaros, ko nosaka likums vai pašvaldību saistošie noteikumi, kuros paredzēta atbildība par izdarīto pārkāpumu.”*

[14] AAL 19.panta otrajā daļā noteikts, ka *“nosakot administratīvā soda veidu un mēru, ņem vērā izdarītā pārkāpuma raksturu, pie atbildības saucamās personas personību (juridiskajai personai — reputāciju), mantisko stāvokli, pārkāpuma izdarīšanas apstākļus, atbildību mīkstinošos un pastiprinošos apstākļus.”* Nosakot soda apmēru, Padome ņem vērā turpmāk norādītos apsvērumus:

[14.1] Izdarītā pārkāpuma raksturs:

- 1) VSIA “Latvijas Televīzija” paskaidrojumos norādīja, ka 2022.gada 20.janvārī raidījuma “Panorāma” ietvaros pārraidītā sižeta “Atklāj pieminēkli Gunāram Astram” veidojušā darbinieka atbildība tika izvērtēta 02.02.2022., ņemot vērā LTV Rīcības un ētika kodeksa 4.1.1. punkta, kas nosaka, ka žurnālistu pienākums ir faktus izklāstīt skaidri un objektīvi bez falsifikācijas un auditorijas maldināšanas;
- 2) izdarītais pārkāpums nav uzskatāms par tādu, kas radies tehnisku iemeslu dēļ, taču radies saistībā ar to, ka VSIA “Latvijas Televīzija” nenodrošināja, ka ziņu raidījumā “Panorāma” notikumi tiktu atspoguļoti ar pienācīgu precizitāti;
- 3) pārkāpumam bijis izņēmuma raksturs un tas nav sistemātisks.

[14.2] Pārkāpuma izdarīšanas apstākļi:

- 1) nav konstatējams, ka pārkāpums būtu radies tehniskas kļūdas dēļ. Tas radies VSIA “Latvijas Televīzija” žurnālista rīcības rezultātā;
- 2) pie atbildības saucamā persona ir publiski atvainojusies skatītājiem un sižets elektroniskajos plašsaziņas līdzekļos sabiedrībai vairs nav pieejams.

[14.3] Pie atbildības saucamās personas personība (reputācija):

- 1) pie atbildības saucamās personas attieksme pret izdarīto pārkāpumu – izprot pārkāpuma rakstura būtiskumu un ir veikusi darbības, lai novērstu izdarīto pārkāpumu nākotnē;
- 2) VSIA “Latvijas Televīzija” ir iesniegusi paskaidrojumus administratīvā pārkāpuma lietā Padomes noteiktajā termiņā;

[14.4] Pie atbildības saucamās personas mantiskais stāvoklis:

Saskaņā ar publiski pieejamo VSIA “Latvijas Televīzija” gada pārskatu, 2021.gada pārskata periodu VSIA “Latvijas Televīzija” noslēgusi ar 326 100 *euro* lielu peļņu.

[14.5] Administratīvo atbildību pastiprinoši vai mīkstinoši apstākļi: konstatējami administratīvo atbildību mīkstinoši apstākļi – pie atbildības saucamā persona savu vainu atzinusi un pārkāpumu novērsusi.

[14.6] Juridiskas personas vaina nosakāma, ņemot vērā divus nosacījumus: pirmkārt, vai juridiskajai personai bija iespēja nodrošināt noteikumu ievērošanu, par kuru pārkāpšanu ir paredzēta administratīvā atbildība, otrkārt, vai juridiskā persona veica nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu šo noteikumu ievērošanu (*sk. Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2009.gada 5.marta spriedumu lietā Nr.SKA-19/2009*).

[14.7] Saskaņā ar Administratīvās atbildības likuma 13.pantu “*administratīvais sods ir ietekmēšanas līdzeklis, kas tiek piemērots administratīvo pārkāpumu izdarījušajai personai, lai aizsargātu sabiedrisko kārtību, atjaunotu taisnīgumu, sodītu par izdarīto pārkāpumu, kā arī atturētu administratīvo pārkāpumu izdarījušo personu un citas personas no turpmākas administratīvo pārkāpumu izdarīšanas.*”

[14.8] Pieņemot lēmumu par soda mēra apjomu, Padome ņem vērā Padomes Vadlīnijas sankciju piemērošanā par administratīvajiem un reklāmas pārkāpumiem, kā arī to, ka VSIA “Latvijas Televīzija” izprot pārkāpumu un atzīst vainu.

Ņemot vērā minēto un izvērtējot lietā esošās ziņas par faktiem kopumā un savstarpējā sakarībā Padome uzskata par nepieciešamu piemērot administratīvo sodu – brīdinājums, kas uzskatāms par soda veidu, kas mudinās elektronisko plašsaziņas līdzekli turpmāk ievērot normatīvajos aktos noteiktos pienākumus.

Ievērojot minēto un saskaņā ar Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 24.panta ceturto daļu un 80.panta pirmo daļu, kā arī Administratīvās atbildības 151.panta 1.punktu un 153.panta pirmo daļu, Padome

n o l e m j :

- 1. Sodīt elektronisko plašsaziņas līdzekli VSIA “Latvijas Televīzija”, reģ. Nr. 40003080597, par Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 80.panta pirmajā daļā paredzētā pārkāpuma izdarīšanu 2022.gada 20.janvārī, uzliekot administratīvo sodu – brīdinājumu.**
- 2. Pieņemto lēmumu paziņot lēmumu VSIA “Latvijas Televīzija”.**

Saskaņā ar Administratīvās atbildības likuma 166.panta pirmo un otro daļu, kā arī 168.panta pirmo daļu persona, kura saukta pie administratīvās atbildības šo lēmumu desmit darba dienu laikā no lēmuma paziņošanas dienas var pārsūdzēt rajona (pilsētas) tiesā pēc tās juridiskās adreses, iesniedzot sūdzību Nacionālajai elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomei.

Padomes priekšsēdētājs

Ivars Āboliņš

*DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪ-
MOGU*